

SANAYİ DEVRİMİ’NİN KÜRESEL EKONOMİYE VE ULUSLARARASI SİSTEME ETKİLERİ

Nisanur KARADAŞ*

Devrim kavramı en kısa tanımıyla var olan düzenin cebir yollar kullanılarak yıkılmasıdır. Yıkılan sistemin yerine yeni kurulan düzeni ifade eder. Sanayi Devrimi 18. yüzyıllarda Avrupa’da yeni icatlar neticesinde endüstrinin doğmasına neden olmuştur. Sanayi Devrimi ilk olarak Birleşik Krallık’ta ortaya çıkmıştır. Ardından bu gelişim hemen tüm Batı Avrupa devletleri, Kuzey Amerika ve Japonya’da bu değişimler görülmüştür. Sanayi Devrimi Avrupa’yı diğer bölgelere nazaran olumlu yönde etkilemiştir. Devrim sayesinde ürünlerin üretimleri daha kolay ve hızlı olmuştur. Aynı zamanda hammadde arayışını doğurmuştur. Bu arayışın bir getirisi de sömürgecilik faaliyetleri olmuştur. Üretilen bu mallar piyasada yerini daha çabuk alarak maddi açıdan getirisi yüksek olmuştur. Avrupa’da birçok fabrika kurulmuştur. Bunun sonucunda ekonomide yeni bir atılım çağı başlamıştır.

Ekonomi alanında ise üretim artık fabrikalarda yapılmaya başlanmış ve bu süreç geniş kitlelere yayılmıştır. Bu durumun neticesi olarak işçi sınıfı ortaya çıkmıştır. Ayrıca devrimin olumsuz sonuçları da söz konusudur. Örneğin kentlerde hızlı nüfus artışı neticesinde çevre sorunları baş göstermiştir. Sanayi Devrimi ile ülkeler arasında gelişmişlik seviyeleri iyice farklılaşmış ve eşitsizlikler ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda kapitalizm ve sosyalizm olarak anılan iki kavram ön plana çıkmıştır, Kapitalizm, 16.yüzyılda ortaya çıkmıştır. En kısa anlatımla ticaret erbabının, sanayi burjuvasine dönüşmesidir Sosyalizm ise 19.yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır. Bireyciliğe ve özel mülkiyete karşı olmakla beraber sosyal adalet ve sınıfsız bir toplumu amaçlarıdır.

Sanayi Devrimi’nden olumsuz etkilenen bir diğer devlet Osmanlı İmparatorluğu’dur. Osmanlı’da sanayi kuruluşların çoğu yabancılara ait olduğu için halkın refah ve ekonomi seviyesini düşürmüştür. Küçük işletmelerin sayısı hızla düşerek Osmanlı’yı reformlara iten sebep olsa da yapılan planlar yeterli olmamıştır.

Küreselleşmenin ivme kazandığı 1980’lerden itibaren Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa Birliği (AB) gibi gelişmiş ülkeler, üretimlerini ucuz işgücü ve vergi avantajları nedeniyle başta Çin olmak üzere Uzakdoğu ülkelerine kaydırmıştır. Dünya ekonomisinin küreselleşmesi; ortadan kalkan ülke sınırları ile sermaye hareketlerinin serbestleşmesi ve üretimin yer değiştirebilmesi imkânlarını doğurmuştur. Bu durumda, sermaye en çok kâr elde edebileceği yerlere gitmeye başlarken, üretimin de en ucuza gerçekleşebileceği yerlerde yapılmaya başlandı.

Endüstri 4.0 olarak da adlandırılan Dördüncü Sanayi Devrimi, akıllı fabrikaları ortaya çıkararak sanal ve fiziksel üretim sistemlerinin etkileşimini sağlamaktadır. Böylece ürünler daha kolay bir şekilde müşteriye özel hale getirilebilmekte ve bu durum aynı zamanda tüketici faydasında artış yaratmaktadır. Bu devrim, ürünleri daha kaliteli hale getirmekte ve üretkenliğin artırmasına neden olarak müşterilerin talep ve isteklerini de değiştirmektedir. Ayrıca, şirketlerin iş birliği içerisinde girmelerinin önemi anlaşılması da yeni ortaklıkların ortaya çıkmasını da tetiklemektedir. Sanayi Devrimi’yle birlikte halkın refah seviyesi artmıştır. Sağlık alanında da olumlu etkiler yaratan Sanayi Devrimi ile birlikte ölümcül ve salgın hastalıklar için tedaviler bulunmuştur. Hammadde ve pazar ihtiyacı artmıştır. Küçük üretimden seri üretime geçilmiştir. Ulaşım hızla gelişerek önemli ticaret yolları yapılmıştır.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü İkinci Sınıf Öğrencisi

Yağmalar bu devrimle birlikte artarak çağın en önemli finans kaynağı hâline gelmiştir.